

УДК 069.015:027.7:378.4(477.74)+069.12+93:37

ББК 63. 4(4Укр); 79.1 + 63.3 (4Укр)

М 74

Рекомендовано до друку кафедрою мовної підготовки іноземних громадян (протокол №4 від 11.11.2014) та Науково-дослідним центром історичного краєзнавства (протокол №1 від 27.10.2014) Сумського державного університету

М 74 **Мова**, історія, культура у лінгвокомунікативному просторі : збірка наукових праць Випуск I / [упор. В. Б. Звагельський]. - Суми : Сумський державний університет, 2014. - Вип. I. - 192 с.

Редакційна колегія:

Власенко В.М. - к. і. н., доц.; *Волкова О.М.* - к. філол. н., доц.; *Гедз О.В.*; *Дегтярьов С.І.* - к. і. н., доц.; *Завгородній В.А.*; *Звагельський В.Б.* - к. філол. н., с. н. с., доц. (голова); *Казанджиєва М.С.* - к. п. н., доц.; *Леміш Н.О.* - к. і. н., доц.; *Набок М.М.* - к. філол. н.; *Нестеренко В.А.* - к. і. н., доц.; *Садівничий В.О.* - к. н. із соц. комунік., доц.; *Шевцова А.В.* - к. філол. наук., доц.

Упорядник

Звагельський В.Б.

Перший випуск збірки наукових праць “**Мова, історія, культура у лінгвокомунікативному просторі**” містить статті, розвідки та повідомлення, присвячені різноманітним актуальним питанням гуманітарних дисциплін.

Серед авторів переважно науковці Сумського державного університету, краєзнавці та студентська молодь.

Для науковців, викладачів та вчителів, краєзнавців.

УДК 069.015:027.7:378.4(477.74)+069.12+93:37

ББК 63. 4(4Укр); 79.1 + 63.3 (4Укр)

При навчанні аудіюванню кожен учень має можливість чути іншомовну мову, при навчанні мовленню кожен студент може вимовляти фрази на іноземній мові в мікрофон, при навчанні граматичних явищ кожен учень може виконувати граматичні вправи, домагаючись правильних відповідей і т. д.

Незважаючи на ряд переваг використання комп'ютерних технологій, не можна не зазначити і недоліки:

- відсутність "живого" спілкування;
- досить значний за обсягом часу підготовчий етап.

З огляду на викладене, можна дійти таких висновків:

- оптимальний результат в навчанні РМІ студентів немовних спеціальностей досягається за умови інтегрованого використання Інтернет- і традиційних технологій;

- ефективність навчання залежить від способів і форм застосування цих технологій, від того, наскільки викладач є компетентним у сфері комп'ютерної лінгводидактики, які Інтернет-ресурси використовує.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко Н. В. Информационные технологии в обучении русскому языку как иностранному/ Н. В. Гончаренко // Профессионально направленное обучение русскому языку иностранных граждан: [Сборник материалов III международной научно-практической конференции. Том 1] / Москва. - 2012. - С. 69-73.
2. Гальскова Д. Н. Теория обучения иностранным языкам / Д. Н. Гальскова, Н. И. Гез // Лингводидактика и методика : учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений. - 4-е изд., стер. - М. : Издательский центр "Академия", 2007. - С. 161-189.
3. Азимов Э. Г. Информационно-коммуникативные технологии в обучении РКИ: состояние и перспективы / Э. Г. Азимов // Русский язык за рубежом. - 2011. - № 6. - С. 45-55.
4. Колчина А. И. Принципы обучения аудированию через систему Интернет / А. И. Колчина // Лингвистика и методика обучения иностранным языкам : [сб. научн. тр.] / СПб. : Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена. 2005. - Вып. 2 - С. 174-177.
5. Russian World. A free online Russian language course for everyone [Electronic resource] / Russian World. // - Access mode : <http://www.youtube.com/watch?v=HHqkENJFAkw/>. - Title from screen.
6. Learn Russian the Fun Way. Russian online at www.funrussian.com [Electronic resource] / Learn Russian the Fun Way. // - Access mode : <http://www.funrussian.com/sitemap/>. - Title from screen.

ЗВАГЕЛЬСЬКА О. В.

ПОСТАТЬ ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ У КОНОТОПСЬКІЙ МІСЬКРАЙОННІЙ ГАЗЕТИ "РАДЯНСЬКИЙ ПРАПОР" 60-Х- 80-Х РР. ХХ СТ.

Літературне краєзнавство є одним з важливих компонентів у пізнанні історії краю, його традицій та досягнень. У цьому контексті преса Сумщини 50-80-х рр. ХХ ст. - важливе джерело дослідження розвитку літературного краєзнавства в Україні.

Краєзнавчі матеріали формують історичне мислення, логіку історичного пізнання та розуміння історичного процесу на конкретних прикладах регіональної, близької читачам історії Малої Батьківщини. На основі конкретних історичних фактів і прикладів вони мають можливість оцінювати минуле, зберігати

історичний досвід попередніх поколінь і робити прогнози на майбутнє.

Життя Тараса Григоровича Шевченка невід'ємно пов'язане з історією нашого краю, і ці знаменні події знайшли відображення у місцевій періодиці. Відзначення шевченкових річниць завжди ставало поштовхом у дослідженнях та популяризації життєвого і творчого шляху Великого Кобзаря.

Для дослідження серед районних газет нами було обрано "Радянський прапор" (м. Конотоп), оскільки перебування на теренах Сумщини Т. Г. Шевченка було тісно пов'язане з Конотопщиною.

Газета "Радянський прапор", нині "Конотопський край", видається з 1917 року. У 1964 році - орган парткому Конотопського виробничого колгоспнорадгоспного управління і районної Ради депутатів трудящих, Конотопського МК КП України і міської Ради депутатів трудящих, у 1989 році - орган Конотопських міськкому і райкому Компартії України, міської і районної Рад народних депутатів Сумської області.

Нами опрацьовано двісті вісім (№№ 1-208) номерів за 1964 р. та двісті вісім (№№ 1-208) номерів за 1989 р. газети.

У таблиці наведено перелік тем, які висвітлювалися у цьому виданні з приводу 150-ї та 175-ї річниць від дня народження Т. Г. Шевченка.

Основні теми газетних матеріалів	1964 р.	1989 р.
1. Життя і творчість Т. Г. Шевченка	12	3
2. Перебування Т. Г. Шевченка на Сумщині	-	2
3. Зв'язки Т. Г. Шевченка з уродженцями Сумщини	3	1
4. Т. Г. Шевченко в творчості митців Сумщини	12	1
5. Матеріали про культурно-масові заходи, присвячені Т. Г. Шевченкові	16	8
6. Вшанування пам'яті Т. Г. Шевченка	14	5
7. Шевченко в житті Сумчан	6	2
Всього публікацій	63	22

Як бачимо, у зазначені періоди по-різному приділялася увага наведеним темам. Святкування 150-річчя поета було більш масштабним, відзначалося на загальнодержавному рівні. У газетах опубліковано низку матеріалів про події, що відбувалися не лише на Сумщині, а й за її межами і навіть за межами СРСР. Т. Г. Шевченко у цей час показаний здебільшого як революціонер-демократ, співець боротьби за свободу і братерство народів, більшість матеріалів присвячені пропаганді комуністичного ладу.

У газеті зустрічаємо переважну кількість повідомлень про урочисті заходи з нагоди 150-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка (теми 5, 6 - 30 повідомлень) у порівнянні з матеріалами краєзнавчого характеру (теми 1, 2, 3 - 15 повідомлень). Найвне значне зменшення загальної кількості матеріалів про поета у 1989 році (22 повідомлення) порівняно з 1964-м (63 повідомлення), спостерігається зменшення матеріалів майже за всіма наведеними темами.

Серед авторів краєзнавчих матеріалів зустрічаємо імена І. П. Рябенка, В. В. Терлецького, М. Стожка, І. Москальова, Ю. Гончаревського, В. Гарячої, І. Корнющенко та ін.

У газеті за 1964 рік ми нарахували вісім публікацій І. П. Рябенка. У статті "Тарасів заповіт" (07.01.1964 р.) краєзнавець розповідає про листопад-грудень 1845 року, проведені Тарасом Шевченком у Переяславі та у с. В'юнищах, про те, який слід залишив цей період у житті й творчості митця.

Стаття цього ж автора "Лісова красуня" (28.01.1964 р.) розповідає про те, як Т. Г. Шевченко гостював у Лазаревських у 1859 році. Дорогою до Петербурга Ф. М. Лазаревський та Т. Г. Шевченко заїхали відпочити до Платона Колодчевського (село Гути Конотопського району). Поет із задоволенням слухав історії про видатні події нашого краю.

В іншій статті "Шевченківські місця в Оренбурзі" (25.07.1964 р.) краєзнавець розповідає, де і коли поет познайомився з Лазаревськими.

У номері газети, присвяченій ювілею, опублікована ще одна стаття І. П. Рябенка "Сторінки життя" (09.03.1964 р.), в якій наведені головні події з життя і творчості Кобзаря. Характерно, що у цьому ж номері опубліковано статтю правнучки поета А. Красицької "Музейна кімната в Знаменці" (14.03.1964 р.) де висловлюється подяка І. П. Рябенку за збірку ювілейних матеріалів "У вінок Кобзареві".

І. П. Рябенко вивчав життя та творчість не лише Т. Г. Шевченка, а й митців, котрі присвятили свої твори поету. У статті "Шевченкіана художника" (29.05.1964 р.) краєзнавець розповідає про нашого земляка художника В. І. Масика, котрий створив багато робіт, присвячених життю та творчості Великого Кобзаря.

У іншій статті про прихильників творчості Т. Г. Шевченка - "Натхнений творчістю Кобзаря" (09.09.1964 р.) автор розповідає про видатного українського письменника-революціонера М. М. Коцюбинського, котрий "все своє життя із захопленням вивчав творчість Т. Г. Шевченка".

У статті "Безсмертні пісні Великого Кобзаря" (14.07.1964 р.) розповідається історія створення музики до "Заповіту", а також широко відомої нині пісні "Реве та стогне Дніпр широкий" та перше її виконання.

Переглянувши матеріали І. П. Рябенка, ми бачимо, що він усебічно вивчав життя і творчість Т. Г. Шевченка, та знайомив читачів із цією видатною людиною.

Про знайомство Кобзаря з Лазаревськими писав також І. Москальов у статті "Тарасові друзі" (17.01.1964 р.). Під час заслання до Оренбурга Лазаревські допомагали поетові. "Клопотання Лазаревських і друзів дало можливість полегшити долю поета - слушно зауважує автор - У засланні Тарас Григорович листується з російськими друзями: художником О. Чернишовим, В. Рєпніною, А. Лизогубом, братами Лазаревськими". Пропрацювавши майже тридцять років директором Конотопського краєзнавчого музею, в якому представлено багато експонатів, пов'язаних з іменами Т. Г. Шевченка та Лазаревських, І. Москальов доклав багато зусиль для відновлення краєзнавчої справи на Конотопщині у післявоєнні часи.

Не можна не згадати статтю крелевецького автора М. Стожка "З

родинного листування Лазаревських" (28.02.1964 р.) про дружбу Т. Г. Шевченка та Лазаревських, їхнє листування. Брати Лазаревські у листах до сестри завжди згадували про поета: "Тараса Григоровича родина Лазаревських завжди згадувала як свого щирого друга і брата".

Зовсім з іншого боку показано Т. Г. Шевченка у статті Ю. Гончаревського "Наречена Тараса Григоровича" (28.02.1964 р.). Автор розповідає про зустріч Шевченка з Ликерою Полусмаковою. Однак "сувора дійсність жорстоко розбила мрії поета про сімейне щастя".

Ім'я І. П. Корнющенко добре відоме на Сумщині, а особливо на Конотопщині, де він тривалий час працював редактором міськрайонної газети "Радянський прапор", згодом присвятив своє життя літературній творчості. Він - журналіст за професією і літературний дослідник за покликанням. Разом із цим літературознавець, фольклорист, художник, фотограф, письменник-прозаїк, член Національної спілки письменників України.

Відзначення 175-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка у газеті "Радянський прапор" у 1989 р. починається з великого матеріалу І. П. Корнющенко "Відлуння тої слави (Образ поета в устах народу, в творчості земляків. Погляд зблизька)" (21.01.1989 р.).

В іншій статті І. Корнющенко "Жива пам'ять" (07.03.1989 р.) наведені спогади про Т. Г. Шевченка, які передаються із уст в уста жителями села Гути Конотопського району про перебування поета у їхньому селі.

На сторінках газети знаходимо також дві статті І. П. Рябенка "Зустріч із Кобзарем" (25.02.1989 р.) та "Ленін про великого співця" (07.03.1989 р.), щоправда, схожі матеріали з деякими змінами та іншими назвами ми вже зустрічали у "Радянському прапорі" за 1964 р. та у "Ленінській правді" за 1989 р., але з огляду на просторову та часову відстань ці матеріали не втратили своєї актуальності.

Тема дружби Т. Г. Шевченка з Лазаревськими продовжує цікавити краєзнавців Сумщини. Науковий співробітник Конотопського краєзнавчого музею В. Гаряча у статті "Великий Кобзар і брати Лазаревські" (04.02.1989 р.) розповідає про дружбу поета з Лазаревськими, про його перебування у Гирівці. В Конотопському краєзнавчому музеї є окрема кімната, де експонується чимало документів, картин та інших експонатів про ці події.

У "Радянському прапорі" опубліковано дослідницьку статтю В. В. Терлецького "З любов'ю до Кобзаря" (07.03.1989 р.) про вивчення праці відомого бібліографа та літературознавця С. І. Пономарьова (1828-1913 рр.), уродженця Конотопщини, щодо вшанування і пропаганди творчості Т. Г. Шевченка.

В результаті дослідження можна зробити висновок, що під час святкування 150-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка в газеті більше приділялося уваги пропаганді соціалістичного ладу в країні, Т. Г. Шевченко здебільшого був зображений як революціонер-демократ, мало приділялося уваги його творчій натурі як письменника і художника. Втім, було вміщено багато матеріалів про святкування на загальнодержавному рівні.

Святкування 175-річчя від дня народження поета у 1989 році мало значно менші масштаби, аніж святкування 150-річчя у 1964 році. Але з'являються матеріали про зв'язки поета із Сумщиною та її уродженцями. Т. Г. Шевченко постає перед нами не лише як революціонер-демократ, але й як художник, поет-

лірик, людина з мріями та бажаннями, не позбавлена суто людських якостей: кохання, почуття дружби, поваги до старших, підвищеного інтересу до минулого України.

ЗУЄНКО Т. М., ЛОСИЦЬКА К., ШАПОШНИЧЕНКО А.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ В ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ

Сучасний стан міжнародних зв'язків України, вихід її у європейський та світовий простори, нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії вимагають радикальних змін у галузі навчання іноземних мов, статус яких у нашій країні постійно зростає. Сучасне суспільство ставить нові вимоги до особистісних і професійних якостей людини - рівня її соціальної адаптації, загальноосвітньої і спеціальної підготовки, творчих здібностей. Успішність перетворень у перехідних суспільствах значною мірою залежить від спроможності молоді конструктивно реалізувати себе в умовах трансформаційних процесів. Тут головним є формування навичок роботи з традиційними та віртуальними інформаційними джерелами, знаходження креативних рішень, вміння працювати в команді, користуватися знаннями для вирішення практичних завдань, вміти реалізовувати проектні технології, презентувати себе та свої результати в умовах тендерів і конкуренції, мати постійну потребу в самоосвіті, відчувати свою перспективу в житті громади. У викладанні іноземних мов основною вимогою часу стає формування необхідної комунікативної спроможності у сферах професійного спілкування в усній та писемній формі.

Зміст навчання науковій комунікації іноземною мовою має забезпечити досягнення головної мети навчання, спрямованої на удосконалення студентами вмінь та навичок практичного оволодіння іноземною мовою; вмінь одержувати та передавати іншомовну інформацію за фахом; здатності вирішувати проблеми і задачі наукової діяльності, використовуючи інформаційні технології та іншомовну інформацію; застосування усних контактів у ситуаціях наукового та професійного спілкування; здійснення письмових контактів у ситуаціях наукового та професійного спілкування; здійснення читання і осмислення професійно орієнтованої та наукової іншомовної літератури, використання її в соціальній та професійній сферах; анотування наукових статей та обґрунтування свого наукового дослідження іноземною мовою.

На сьогоднішній день питання перекладу економічних текстів не вивчалось досконально. Цей тип перекладу завжди розглядався в рамках науково-технічного перекладу, але протягом декількох останніх років переклад економічної літератури відокремлюється від науково-технічного перекладу. Все вищевикреслене дає можливість вважати розкриття особливостей перекладу економічних текстів актуальним, потрібним і необхідним при вивченні англійської мови фахового спрямування.

Питанням особливостей перекладу економічних текстів займалися такі дослідники, як А.М. Єгорова, Т.А. Козакова, Ж.А. Голікова, В.Н. Комісарова, В.І. Карабан, Г. Наконечна та багато інших, що становить теоретичне підґрунтя для поставленого завдання.